

TEN SLOTTE

Algemeen deken
Walter Hendriksen

Rechtsstaat in recessie

Bijna 25 miljoen euro: 24,8 om precies te zijn. Dat is het bedrag dat rechters in 2013 hebben toegekend aan ex-verdachten die onterecht vast hebben gezeten, zo berekende het CBS. Ex-verdachten kunnen via de rechter compensatie voor hun tijd in de cel krijgen en een vergoeding van hun kosten. In 2003 was het toegekende bedrag nog 12,3 miljoen. Steeds meer gemeenschapsgeld gaat dus naar mensen die ten onrechte in voorlopige hechtenis zijn genomen of in verzekering zijn gesteld. En dat in tijden van bezuinigingen.

Het is goed dat deze mensen hun weg naar de rechter vinden. Zo hoort het in een rechtsstaat: iedereen moet naar de rechter kunnen stappen. Ook, of misschien wel juist, als zij daarmee opkomen tegen de overheid. Het lijkt wel of de politiek het niet onverdeeld eens is met deze stelling. Vraag bewindslieden en Kamerleden hoe belangrijk het begrip 'rechtsstaat' is; ze zullen het belang allemaal beamen – een uitzondering daargelaten. Diezelfde politici zien rechtspraak echter als een lastige kostenpost. Ze lijken niet te onderkennen dat als de rechtspraak slecht geregeld is, de overheid uiteindelijk duurder uit is. Ondertussen voeren ze bezuinigingen door die de toegang tot de rechter verminderen en zo de rechtsstaat ondermijnen.

In tijden van recessie zien we vooral aandacht voor collectiviteitsdenken. De wil en het belang

van de meerderheid staan voorop en individuele rechtsbedeling krijgt nauwelijks aandacht. Het gevolg: verhoging van de griffierechten, bezuiniging op rechtsbijstand, gedwongen mediation. Alternatieven voor rechtspraak zijn prima, maar die moeten altijd op basis van vrijwilligheid zijn. In onze grondwet staat dat niemand tegen zijn wil kan worden afgehouden van de rechter die de wet hem toekent. Juist nu, in tijden van crisis, moeten burgers zich in een democratische rechtsstaat kunnen wenden tot de rechtspraak. Als aanspraken van burgers op de overheid door bezuinigingen verminderen, moet de gang naar de rechter zo veel mogelijk openblijven, juist om de legitimiteit van die bezuinigingsmaatregelen te waarborgen. We zien echter door onder meer beperkingen in het budget voor gefinancierde rechtsbijstand en hogere griffierechten dat het beroep op de rechter minder wordt.

Dat is zorgelijk. Sterker nog: het is een bedreiging voor de rechtsstaat als mensen niet meer het gevoel hebben dat ze bij de rechter terecht kunnen met hun grieven. Dat het Ordecongres dit jaar als thema 'Rechtsstaat in recessie' heeft, is dus meer dan een aardige alliteratie. Onze rechtsstaat verkeert in gevaar. Op 26 september geven wij in Bussum een signaal af aan de politiek. Laten we als één Orde opkomen voor behoud van toegang tot het recht en de rechtsstaat. Zie ik u daar?